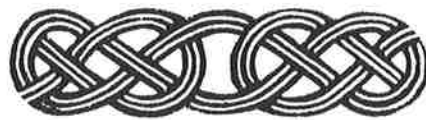

broj 19 / srpanj 1998.

RIJEČ

**Glasnik
Hrvatske
kulturne
zajednice**

WIESBADEN

Naslovnica:

1. Madona na hridi, Opatija
2. Katedrala u Osoru, otok Cres
3. Arena u Puli

Riječ - Glasilo Hrvatske kulturne zajednice Wiesbaden
Wort - Mitteilungsblatt der Kroatischen Kulturgemeinschaft Wiesbaden e.V.

Izdavač / Hrvatska kulturna zajednica Wiesbaden
Herausgeber: Kroatische Kulturgemeinschaft Wiesbaden e.V.
Friedrichstr. 24
65185 Wiesbaden
Tel.: 06128 / 42483 i 0611 / 174148, fax: 06128 / 45856

Odgovara /
Verantwortlich: Biserka Andrijević.

Uredništvo / Biserka Andrijević, Edvin Bukulin,
Redaktion: Ivo Andrijević i Ante Marinčić

Bankovni račun / Nassauische Sparkasse Wiesbaden
Bankverbindung: Kto.: 116 027 186
BLZ: 510 500 15

Članovima Hrvatske kulturne zajednice Wiesbaden i dragim prijateljima koji podupiru i prate rad naše udruge

Udruga živi od svojih postignuća i uspjeha, a Hrvatska kulturna zajednica Wiesbaden može s radošću pogledati nekoliko mjeseci unazad. Bili su to mjeseci ispunjeni plodonosnim radom, vrlo zanimljivim susretima uz sretanje mnogih starih prijatelja no i stjecanja novih, mjeseci druženja članova i konačno mjeseci u kojima je novoizabrano predsjedništvo razmotrilo prve prijedloge, prošlo kroz prve dogovore, donijelo prve odluke. "Stari" članovi predsjedništva su dobro prihvatili nove, novi su se brzo i bez teškoća uklopili u rad.

I članovi redakcije "Riječi" bili su marljivi i za vas, dragi članovi, pripremili izvješća o događanjima u i oko HKZ Wiesbaden. Valjanost nekih od tih izvješća moći ćete prosuditi iz vlastitog iskustva, jer ste u opisanom događaju prisustvovali, te ga doživjeli i proživjeli na svoj način. Čitajte dakle o "susretu oko roštilja" na izletištu Platte, o izletu na Mosel, o izložbi slika, o informacijskoj večeri, te o susretima s Maticom hrvatskom. U "Razgovorima" će vam se predstaviti netko koga većina dosta dobro poznaje, ali će nam poneko "otkriće" tu simpatičnu osobu još više približiti. Dobronamjerno i blagonaklono nam dopustite da vas u nekim stvarima poučimo, i to iz hrvatske povijesti i hrvatskoga jezika, malo

našim skromnim znanjem, a više marljivim proučavanjem knjiga pametnih ljudi. A kako čovjek nikad nije sasvim zadovoljan postignutim, opet pokušavamo uvesti jedan novi niz članaka koji će, nadamo se, pobuditi zanimanje čitatelja. Hrvati pišu o svom zavičaju, o kraju koji im je prirastao za srce, jer je to kraj njihovog djetinjstva i njihovih roditelja i prijatelja. Zato nam za sljedeće brojeve "Riječi" pošaljite priloge o svom zavičaju, prenesite dio svoje ljubavi i vezanosti i na nas ostale !

Objavljujemo i pismo jednog čitatelja, koje opisuje jedan od onih događaja, koji čovjeka duševno obogate. Susret s obitelji Černoga je po svojoj sadržajnosti, iskrenosti i toplini ostavio na nas duboki utisak i djelovao jako ohrabrujuće za budući rad. To je bio jedan od onih susreta koji vas nagrađuju za dosadašnji trud i daju vam nove snage, volje i poleta.

Udruga živi od svojih postignuća i uspjeha, ali i od planova za budućnost. A Hrvatska kulturna zajednica ima mnoge planove, pa čak pomalo strepimo od (pre)velikog posla. No uz volju i uzdanje u vjerno članstvo i prijatelje, prionut ćemo svojski odmah nakon zasluženog odmora u prelijepoj našoj domovini Hrvatskoj.

Uredništvo

Članovi predsjedništva HKZ-a:

Biserka Andrijević	06128 -42483
Marinko Bodrožić	0611 - 372359
Katarina Ott	0611 - 61775
Ivo Andrijević	06128 - 42483
Juraj Štambuk	0611 - 86714
Danica Tropšek	0611 - 461496
Marija Vrdoljak	0611 - 509897
Ante Marinčić	0611 - 6000981
Josip Grbešić	0611 - 812871

PISMA ČITATELJA

Štovani prijatelji

Vrlo često čovjek pronade i stekne poznanika, prijatelja, slučajno, nenamjerno, kao rezultat niza okolnosti koje su utkane u svakidašnji život.

Ovako bih mogao započeti moj zapis o utiscima iz Wiesbadena u mjesecu svibnju 1998. godine.

..... Prije sedamdeset i više godina u Slavoniji na žitnim poljima natopljenim znojem i ljubavi, na sokacima svoga mjesta iskovaše dvije obitelji, Golinci i Rodenbücheri prijateljstvo, poštovanje i uslužnost. Skidanjem kape se pozdravljaše. Opaki vjetrovi, zlo i nesreće zadnjeg svjetskog rata uzeše najdraže. Jednima ubiše u zrelih godinama a drugima smrt odnese mlado i najmilije. Mlađi naraštaji se raširiše posvuda. Vrijeme je nosilo svoje. Nema više zajedničkih otkosa zlatnog klasja, nema više sijela i prela, vozidbe i vršidbe. Slavonija sa svojim običajima i tradicijom osta samo u sjećanjima i folkloru u toplim i lijepim slikama i crtežima

I tako prije nekoliko godina jedna slika dođe iz Slavonije u Wiesbaden u kuću gospođe Katarine Ott. Približiše se dva zaboravljena svijeta, zasvjetlucaše iskre uspomena i prošlosti, probudiše se sjećanja na djedove. Moja kćerka Mirna, studentica likovne kulture je slikala akvarele i pastele, a gospođa Katarina istim slikama upoznavała svoje poznanike, susjede i prijatelje s ljepotom slavonskih krajolika.

- Nepoznati su putevi Gospodnji - rekli bi u narodu. Zaredaše razgovori, dogovori, pripreme. U mjesecu svibnju nađosmo se u domu gospođe Katarine u Wiesbadenu. Svrha, razlog i cilj je Mirnina samostalna izložba koju priređuje Hrvatska kulturna zajednica.

Vrlo srdačno i toplo smo primljeni, okruženi pažnjom i brigom domaćina. U petak 15. svibnja u 19 sati gospođa Biserka Andrijević, predsjednica Hrvatske kulturne zajednice u Wiesbadenu, otvorila je izložbu u nazočnosti lijepog broja uzvanika, naših ljudi, Hrvata koji žive i rade u Wiesbadenu i okolici. Nazočan je i predstavnik konzulata iz Frankfurta, gospodin Stanko Lipnjak, te prijatelji i poznanici Nijemci koji su na bilo koji način povezani s Hrvatskom kulturnom zajednicom.

Veliki je to događaj za našu kćerku Mirnu, za moju suprugu i mene. Ispunjeni poštovanjem prema ovim krasnim ljudima, osobnim zadovoljstvom i radošću zahvalni smo gospođi Katarini, Patriciji, Biserki, Josipu, Juri, Ani, Ivanu i svima ostalima koji svojom nazočnošću, jednostavnošću i ljudskom toplinom učiniše ove trenutke nezaboravnim.

Preostale dane smo proveli razgledajući uistinu prelijepi Wiesbaden, Mainz i okolicu. Zabavno kuglanje u subotu navečer, druženje, šetnja parkovima, ćaskanje uz doručak i završetak dana do kasno u noć s našom domaćicom, gospodom Katarinom o našem Miholjcu, ljudima, običajima, o prošlom i sadašnjem.

U srijedu 20. svibnja, završetak izložbe, spremanje stvari, slika, poklona. Opraštamo se s našim domaćinima ispunjeni zahvalnošću i radošću da smo sreli drage ljude i prijatelje, da smo bili dio njihove domovine Hrvatske proteklih osam dana. Ako je uistinu bilo tako, zadovoljni smo, sretni i ponosni.

Sretno stigavši kući, još uvijek pod krasnim dojmovima, pričamo rođacima, prijateljima i poznanicima o našim ljudima koji svojim trudom i marom, ozbiljnošću i odgovornošću grade svoj i tuđi svijet, protkan nitima hrvatskog pletera koji odiše Slavonijom, Zagorjem i Dalmacijom.

Štovani prijatelji, oprostite na osobnosti i ovakvom gledanju na jedan možda uobičajen susret, ali budite sigurni da su u njemu usađena zrnca štovanja, zahvalnosti i dragih uspomena.

Naš susret, druženje i susretljivost rado ću oslikati stihovima Enesa Kiševića:

**Ni lijesa skućio nisam,
a odlazim širokih grudi.
Moje najveće blago što stekoh
na ovoj zemlji bili su ljudi.**

Sa štovanjem do novog susreta.

Miroslav Černoga
U Donjem Miholjcu, 10. lipnja 1998.

GABRIJELA FIJALA

Izgubila sam svoj hrvatski zavičaj

Gospođica Gabrijela Fijala je naša dugogodišnja članica, uvijek susretljiva i spremna preuzeti određene programe, iako nikad nema dosta vremena za sve čime bi se željela baviti. Rado je udovoljila našoj želji da više saznamo o njoj, a vremena za razgovor je našla između dvije druge obveze. Usprkos toga razgovarali smo bez žurbe, iskreno i iscrpno. Gabrijela nam je predočila tijek jednog mladog života kojem ni ozbiljne prepreke nisu mogle pomutiti planove.

Gabrijela Fijala

Riječ: Razgovor je najlakše započeti s kratkim životopisom, pa nam zato - molim vas - recite ono najvažnije o sebi.

Fijala: Rođena sam 22. siječnja 1972. godine u

Njemačkoj u Usingen-u, međutim odrasla sam kod bake i djeda u Vojvodini u mjestu Novi Slankamen smještenom na ušću Tise u Dunav. Tamo sam završila osnovnu školu, zatim sam išla u srednju glazbenu u Novi Sad. Poslije diplomskog sam došla u Njemačku i upisala se na glazbenu akademiju odnosno konzervatorij u Wiesbadenu. Za vrijeme školovanja sam stanovala kod roditelja. Moji roditelji su, kao i toliki drugi naši iseljenici, došli na rad u Njemačku kako bi nešto zaradili i uštedjeli. Došli su 1970. godine i mislili su ostati dvije-tri godine. Kad sam ja rođena 1972. godine ostala sam kod roditelja šest mjeseci, a zatim su me odveli k maminim roditeljima, jer su me baka i djed mogli bolje čuvati. Ionako su se roditelji namjeravali uskoro vratiti. Povratak se međutim iz godine u godinu odgađao. I tako sam ja stjecajem okolnosti vrlo rano stekla određenu samostalnost i sigurnost.

Riječ: Znači, došli ste u Njemačku studirati?

Fijala: Da, dobila sam petogodišnju dozvolu boravka u svrhu studija. Ustvari pokušala sam studirati u Hrvatskoj, ali nije bilo mog glazbenog smjera. Harmonika se mogla studirati samo u Rusiji, Češkoj i Poljskoj od istočnih zemalja ili u zemljama zapadne Europe. Ja sam se naravno odlučila za Njemačku budući da su mi roditelji bili tu. Tako sam u Wiesbadenu diplomirala harmoniku i glasovir. Nakon studija odmah sam dobila zapošljenje u Weilburgu, tako da mi je na osnovu tog zapošljenja dozvola boravka privremeno produžena. Izgledi su međutim vrlo mali, da bi moglo doći do preinake privremene u stalnu dozvolu boravka, pa ja računam sa skorim povratkom u Hrvatsku.

Riječ: Još uvijek živite kod roditelja ?

Fijala: Ne više. Kad sam se 1995. godine zaposlila u Weilburg-u, otselila sam tamo. Predajem harmoniku i "keyboard" (električne orgulje) na

tamošnjoj glazbenoj školi: "Weilburger Musikschule"

Riječ: Recite nam malo više o radu na školi. Ispunjava li vas vaš posao ili imate još nekih težnja?

Fijala: Istina je da me moj posao ispunjava, premda je ponekad naporan, kao uostalom svaki posao. Nastojim na poslu dati sve od sebe, obaviti ga na najbolji mogući način. Glazbena škola na kojoj predajem pripada gimnaziji u Weilburg-u. Radim sa svakim djetetom pojedinačno i tako mogu nastavu svakom pojedinom potpuno prilagoditi već prema sklonostima i nadarenosti. Osim harmonike, predajem i "keyboard" koji je danas jako tražen, tako da sam ga na dodatnim tečajevima posebno usavršavala. Razmišljala sam čak i o daljnjem studiju.

Riječ: Željeli ste još nešto studirati?

Fijala: Da, ja sam se već bila odlučila i to za studij u Giessen-u za učiteljicu glazbe i teologije - katolički vjeronauk. No da bih mogla studirati morala sam položiti njemačku maturu.

Riječ: Nisu vam priznali maturu srednje glazbene škole u Novom Sadu ?

Fijala: Ne. Iako moja srednja glazbena škola ima isti stupanj kao i gimnazija, jer smo osim glazbe imali sve opće predmete, ona nije - kao ni gimnazija - priznata, jer ima samo dvanaest razreda. U Njemačkoj sam zato morala polaziti još jedan, trinaesti razred gimnazije. Nažalost zbog prezaposlenosti zasad ne mogu studirati, no ipak mi je jako drago što sam položila maturu prema njemačkim zahtjevima, jer mi to dodatno stečeno znanje uvijek može koristiti, a usavršila sam i njemački jezik.

Riječ: Očito je da volite glazbu i da ste vrlo nadareni. Jeste li tu nadarenost možda naslijedili? Kako i kada ste zapravo otkrili ljubav prema glazbi?

Fijala: Nitko mi se u obitelji nije bavio glazbom, niti sam ja u pretškolskoj dobi došla u priliku pokazati neku nadarenost. U školi sam počela pjevati u zboru i tada sam poželjela svirati neko

glazbalo, ne neko određeno, nego bilo koje. Kad je jedna nastavnica na školi ponudila tečaj harmonike, ja sam se prijavila. Roditelji su me podržali kupivši mi harmoniku. Osim privatnog tečaja, redovno sam odlazila u Novi Sad polagati ispite, tako da sam na kraju osmoljetke imala završenu nižu glazbenu školu. Uz harmoniku sam od devete godine u crkvi svirala orgulje. S nižom glazbenom školom mogla sam se upisati u srednju.

Riječ: Dakle za harmoniku ste se odlučili sasvim slučajno?

Fijala: Da slučajno. U životu je zapravo sve slučajnost. Žao mi je što se u Hrvatskoj harmonika smatra "srpskim" glazbalom, jer potječe iz Njemačke, a proširila se po mnogim zemljama Europe. To što Srbi svoja kola sviraju na harmonici, ne čini ju srpskom. Ja sam na harmonici učila svirati klasiku i mnoge čuvene skladbe prilagođene su za to glazbalo. Harmonika nije nimalo jednostavna, baš naprotiv, svirati na njoj zahtijeva vrlo složenu tehniku i veliku vještinu. Podcjenjivanje harmonike je nepravda i neznanje.

Riječ: Došli ste u Njemačku nekako prije srpske agresije na Hrvatsku. Kakvo je tada bilo stanje u Novom Slankamenu i Novom Sadu, a i inače u Vojvodini ?

Fijala: Stigla sam u Njemačku u srpnju 1990. godine, dakle godinu dana prije otvorene agresije. Već je onda posvuda bilo velikosrpskih mitinga, prijetnji, zastrašivanja ..., ali ja osobno srećom nisam bila izložena zlostavljanjima. Među umjetnicima, ili među mladima koji su to htjeli postati, nije bilo radikala. U glazbenoj školi u Novom Sadu bila sam jedina Hrvatica u razredu i svi su znali da sam Hrvatica, jer sam to uvijek jasno svima dala do znanja. Isto tako se znalo i tko je Mađar, a tko Srbin. Samo sam jednom zbog svoje nacionalne pripadnosti doživjela nepravdu. U jednoj pismenoj zadaći uporabila sam infinitiv kao u hrvatskom, a ne kao u srpskom. Ja to nisam namjerno učinila, jer hrvatski nisam ni znala pošto smo u školi učili samo srpski. Ipak sam zbog toga kažnjena sniženom ocjenom. Ni u mom mjestu, Novom Slankamenu dugo nije bilo teškoća. U crkvi smo pjevali hrvatsku himnu za svećanih misa poput polnočke ili posvete crkve. Imali smo

Hrvatski seljački dom i kulturno-umjetničko društvo "Stjepan Radić", gdje smo učili i plesali hrvatski folklor i pjevali hrvatske pjesme. Tamo smo imali i knjižnicu punu hrvatskih knjiga, pa smo tako dolazili u dodir s hrvatskim jezikom, iako ga nismo govorili. Crkva, Hrvatski seljački dom i KUD "Stjepan Radić" su uistinu bili most koji nas je povezivao s Hrvatskom. Tu se odvijao društveni život i puno se radilo na kulturnom polju. Hrvati su u Novom Slankamenu bili u velikoj većini i ono malo Srba i Mađara se jedva osjetilo. Onda je odjednom započeo teror. Stigao je izvana. Mjestom su prolazile horde uz dernjavu i pucanje. Teško su oštetili crkvu, a Hrvatski seljački dom su spalili. Pojedince se na sve moguće načine zastrašivalo i tjeralo na odlazak, na primjer neprekidnim telefonskim pozivima i prijetnjama.

Riječ: Kako su to Hrvati podnosili ?

Fijala: Prijetnje se nije smjelo niti moglo olako shvatiti. Ipak su Hrvati sačuvali prisebnost i nisu se bezglavo razbježali, no jasno im je bilo da neće moći ostati. Malo pomalo tražili su kuće za zamjenu u Hrvatskoj. Obično su roditelji ostajali do zamjene, a sinovi su odlazili, pogotovo kad bi im stigao poziv u vojsku. Tražili su onda odgovarajuća imanja u Hrvatskoj u vlasništvu Srba koji su se htjeli mijenjati. Tako je došlo do masovnih zamjena, tako da je danas odnos Srba i Hrvata u Novom Slankamenu obrnut prema onome prije "događanja naroda".

Riječ: Iselilo se oko 80% Hrvata ?

Fijala: Ne znam točnu brojku, ali sigurno preko 80%. Vrlo malo ih je ostalo.

Riječ: Vjerojatno je u cijeloj Vojvodini slična situacija.

Fijala: Najviše su tjerovali Hrvate odonuda, gdje su bili najvidniji, gdje su cijela sela bila pretežito hrvatska. Zato ih je najviše iselilo iz Srijema, ali je i iz Banata i iz Bačke otišla većina Hrvata.

Riječ: U vrijeme vašeg dolaska u Njemačku, Hrvati u Wiesbadenu i okolici već su se bili ustrojili, osnovali nekoliko udruga i počeli pomagati domovini. Kako ste to doživjeli s obzirom da su i vaši roditelji bili jako angažirani ?

Fijala: Bez oklijevanja sam slijedila njihov primjer. Bila sam član HDZ-a, a pristupila sam i HKZ-u, što je meni bilo samo po sebi razumljivo, jer je cijelo moje djetinjstvo i mladenačko doba bilo prožeto bavljenjem hrvatskom kulturom. Željela sam pomoći na svaki način, ali sam vjerovala da na kulturnom polju mogu najviše dati. U HKZ-u sam preuzela vodstvo dječjeg zbora i inače pri svemu pomogla što se od mene tražilo. U toj udruzi djelujem do dan-danas. Osjećala sam se dužnom pomoći Hrvatskoj. Neizmjerno sam se radovala stjecanju nezavisnosti. Jedno mi je ipak teško palo - Hrvatska je moja domovina, ali moj hrvatski zavičaj nije u toj domovini, on je za mene izgubljen. Hrvati iz Hrvatske to možda teško mogu razumjeti, ali bi trebali učiniti sve da se to negdje drugdje ne ponovi. Ovdje prije svega mislim na Bosnu i Hercegovinu, koje moraju ostati i hrvatske zemlje.

Riječ: Spomenuli ste vaš neprekidni rad u HKZ-u, takoreći od njenog osnivanja do danas. Osim dječjeg zbora, vodili ste priredbe HKZ-a, vodili ste grupu naše djece u Ljetnu školu hrvatskoga jezika u Crikvenici, sada vodite folklornu grupu HKZ-a. Sa žaljenjem moram utvrditi, da ste jedna od rijetkih mladih osoba, koju zanima društveni rad, rad za Hrvate i s Hrvatima. Mlade danas izgleda zaokuplja nešto drugo, za njih možda važnije od kulture ili društvenog rada. Što bi im vi poručili ?

Fijala: Čini mi se donekle razumljivim, što mladi ne pokazuju zanimanja za rad u hrvatskim udrugama. Oni su ovdje odrasli, a ja sam preko osamnaest godina živjela u hrvatskom okružju. Jasno je da sam daleko više vezana uz sve što je hrvatsko. Osim toga treba imati ljubavi prema umjetnosti, športu ili društvenom radu da bi se tim bavili. Bez volje i ljubavi može se raditi samo na silu, što ničem ne vodi.

Riječ: Osim što izvanredno svirate znate i plesati hrvatske plesove. Gdje ste to naučili ?

Fijala: Prve korake sam počela vježbati u Novom Slankamenu, u našem KUD-u "Stjepan Radić" i to ne samo naše domaće bunjevačke plesove, nego i slavonske, posavske itd. Počela sam plesati sa otprilike četrnaest godina i plesala do pred sam odlazak u Njemačku. Nakon kraćeg prekida upisala sam se u folklornu školu Matice iseljenika

i to u ljetnu na otočiću Badiji i zimsku u Crikvenici. Učili smo sve hrvatske plesove koji su svrstani po područjima: alpsko, panonsko, dinarsko i jadransko. Uz ples smo se upoznali i s narodnim pjesmama i s nošnjama. Po završetku te dvije škole bila mi je velika želja osnovati jednu folklornu grupu. To međutim s Nijemcima u Weilburg-u nije bilo moguće. Vi ste me onda zapitali hoću li voditi folklornu grupu HKZ-a ...

Riječ: Grupu je pokrenula gospođa Marija Crnčić, a ja sam se prisjetila da ste pohađali folklornu školu Matice iseljenika ...

Fijala: Vaša ponuda me je jako obradovala, iako sam baš u to vrijeme zbog priprema za maturu imala jako malo slobodnog vremena. Nisam požalila, jer mi to pričinjava veliko zadovoljstvo.

Riječ: Kako grupa napreduje?

Fijala: Bilo je početnih teškoća, jer smo se morali naviknuti jedni na druge, a i ja sam, naviknuta na rad s djecom, morala svoj pristup podučavanju prilagoditi radu s odraslima. U odabiru plesova tražim one koje mogu plesati samo žene, jer muškaraca nažalost nemamo u grupi, zatim lakše plesove, jer za većinu su to bili prvi plesni koraci. Uglavnom vježbamo slavonske plesove koji najbolje odgovaraju spomenutim uvjetima.

Riječ: Uz ples i pjevate?

Fijala: O, da. Plesati uz kasete nije ni približno tako lijepo, kao uz pjesmu uživo. Osim toga pjesmom si sami dajete takt i korake možete pamtit i vežući ih uz slogove.

Riječ: Glazba vam je struka a ples hobi. Što je s ostalim hobijima?

Fijala: Ah ne pitajte ! Toliko me toga zanima da nekad ne znam gdje bih počela. Volim umjetnost općenito, slikarstvo posebno. Volim čitati, osobito djela iz povijesti i filozofije, bavim se ručnim radom, učim engleski, pomalo se bavim športom, jako me zanima gluma ... Kad sam se pripremala za maturu, uvježbala sam jedan skeč, gdje sam istovremeno glumila tri uloge. U tome sam doista uživala. Ali za glumu sad nemam vremena. U Weiterstadt-u vodim orkestar "Akordeonfreunde"

jedne njemačke kulturne udruge. Da, još nešto, i poštanske marke skupljam.

Riječ: Kakvi su vam planovi za budućnost? Mislite li na osnivanje obitelji?

Fijala: Svakako bih željela osnovati obitelj. Za sada znam i s kim, ali ne znam kada. Želja mi je vratiti se u Hrvatsku iako mi je u Njemačkoj vrlo lijepo. U Hrvatskoj bi mi možda najviše odgovarala Slavonija jer bi mi donekle mogla nadomjestiti moj izgubljeni zavičaj.

Riječ: Jedno neizbježno pitanje: gledate li svjetsko nogometno prvenstvo?

Fijala: Svakako, nijednu utakmicu hrvatske momčadi nisam propustila, a gledala sam i Njemačku i ostale. Čestitam našim mladićima na zasluženom uspjehu, sami sebe su nadmašili. No osim samog športskog uspjeha, još više me raduje što su hrvatsko ime pronijeli svijetom. Sada nas nitko više neće tako lako pobrkati s onim ostatkom Jugoslavije. To znaju i naši nogometaši, to im je dalo krila.

Riječ: Želite li nam odati neku vašu želju?

Fijala: Uistinu imam jednu želju. Prilikom diplomskog ispita na "Musikakademie" u Wiesbadenu predala sam i pismeni rad iz povijesti glazbe o hrvatskom skladatelju Jakovu Gotovcu i njegovoj operi "Ero s onoga svijeta". Za to sam od profesora morala tražiti odobrenje, ali dobila sam ga. Htjela sam pokazati da i Hrvati imaju značajnu glazbenu kulturu. Podatke za rad sam prikupljala u Hrvatskoj, a stupila sam u vezu i s Perom Gotovcem, sinom skladatelja. On mi je dao mnogo vrijednih podataka, tako da sam uspjela napisati vrlo iscrpan rad. Trud mi je nagrađen najvišom ocjenom. Jednom u životu bih željela objaviti taj rad.

Riječ: Čvrsto vjerujem da će vam to uspjeti, budući da ste mlada samopouzdana osoba koja zna što želi, a vjerujte mi, to je već pola uspjeha.

Želim vam ugodan odmor u domovini i hvala na razgovoru.

Razgovor vodila Biserka Andrijević

Izborna skupština Hrvatske kulturne zajednice

U nedjelju 22. ožujka 1998. održana je u prostorijama Hrvatske župe u Wiesbadenu izborna skupština Hrvatske kulturne zajednice.

Predsjednica udruge, gospođa Biserka Andrijević zaželjela je svima dobrodošlicu i podnijela izvješće o radu udruge u protekloj godini. Istaknula je da je predsjedništvo u svom dvogodišnjem mandatu predano radilo i zahvalila svakom pojedinom članu predsjedništva na podršci i zalaganju. O radu društva govorili su i dopredsjednici, gospoda Marijan Batinić i Marinko Bodrožić pri čemu je gospodin Batinić navijestio da neće više biti u mogućnosti raditi u predsjedništvu zbog velike zauzetosti u svome poslu. Gospodinu Batiniću želimo svako dobro i najsrdačnije zahvaljujemo na njegovom četverogodišnjem radu u predsjedništvu HKZ-a.

Slijedilo je potom izvješće rizničarke, gospodje Tropšek o financijskom stanju društva koje je

naišlo na odobravanje prisutnih članova, obzirom da je HKZ ušla u godinu 1998. sa stanjem na blagajni od preko sedam tisuća maraka..

Drugi dio skupštine vodio je izborni odbor u kojem su radili gospoda Marijan Batinić, Slavko Vrdoljak i Drago Tropšek. Za mjesto predsjednice kandidirala je Biserka Andrijević i izabrana je apsolutnom većinom glasova. Za preostalih osam mjesta u predsjedništvu kandidiralo je jedanaest osoba, a izabrani su: Marinko Bodrožić, Katarina Ott, Juraj Štambuk, Ivo Andrijević, Danica Tropšek, Ante Marinčić, Marija Vrdoljak i Josip Grbešić.

Stara i novoizabrana predsjednica zahvalila je nazočnima na ukazanom joj povjerenju i izrazila čvrstu vjeru kako će i novoizabrano predsjedništvo uz svesrdnu pomoć članova i prijatelja uspješno voditi našu zajednicu. (BAn)

Marinko Bodrožić
(1.dopredsjednik)

Biserka Andrijević
(predsjednica)

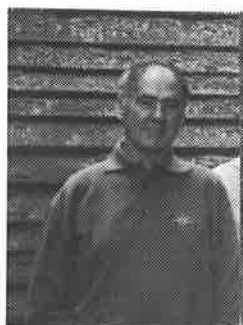

Katarina Ott
(2.dopredsjednik)

Ivo Andrijević
(tajnik)

PREDSJEDNIŠTVO HKZ-a

Juraj Štambuk
(rizničar)

Marija Vrdoljak
(vijećnik)

Ante Marinčić
(vijećnik)

Danica Tropšek
(vijećnik)

Josip Grbešić
(vijećnik)

Matica hrvatska u društvu svojih ogranaka

Na poticaj gospodina Ilije Miošića, člana ogranaka MH Rheinland, središnjica u Zagrebu pokrenula je susrete s njezinim inozemnim članovima i ograncima. U prošlim mjesecima zastupnici HKZ-a - kolektivnog člana MH - prisustvovali su na tri susreta, dva pripremljena od središnjice a jedan od udruge - kolektivnog člana u Njemačkoj. Time Matica hrvatska za nas postaje jedna od najčvršćih veza s domovinom.

Uskrсни susret Matice hrvatske

Na uskrсни ponedjeljak, 13. travnja 1998., Matica hrvatska je priredila tradicionalni uskrсни susret s predstavnicima ogranaka i kolektivnih članova Matice hrvatske iz inozemstva. Nazočni su bili dr. Lav Znidarčić, pročelnik odjela za kulturne veze s Hrvatima izvan domovine, dopredsjednici MH gospodin Stjepan Sučić i gospodin Nedjeljko Fabrio te predstavnici udruge i ogranaka iz Švedske, Austrije i Njemačke. U ime HKZ-a susretu su prisustvovali Biserka i Ivo Andrijević.

Nakon pozdravne riječi gospodina Lava Znidarčića, nazočnima se obratio gospodin Josip Sučić koji je govorio o distribuciji knjiga, o izdavačkoj djelatnosti općenito, te posebno o izdavačkoj djelatnosti ogranaka širom Hrvatske. Velika važnost brojnih knjiga izdanih u Splitu, Osijeku, Rijeci, Dubrovniku, Varaždinu i ostalim mjestima diljem Hrvatske je - osim vrijednosti samih knjiga - u tome što takav rad okuplja brojne stručnjake i intelektualce dotičnog kraja, još tješnje ih veže uz njihov kraj i potiče na ostanak, te tako obuzdava i koči svugdje prisutnu težnju odlaska i preseljenja u glavni grad Zagreb. Intelektualno pustošenje hrvatskih krajeva i posve suviše preveliko okupljanje stručnjaka, znanstvenika i umjetnika samo i jedino u Zagrebu (g. Sučić to naziva "metropolizacijom") šteti razvoju Hrvatske. Stoga je jedna od velikih zadaća Matice, da preko svojih brojnih ogranaka najprije pomogne u zaustavljanju "metropolizacije" Hrvatske, a zatim krene i korak dalje poticanjem povratka u manje gradske sredine. Govorio je i gospodin Fabrio, koji je iznio nekoliko zanimljivih statističkih podataka, kao na primjer da Matica sa svojim ograncima izda skoro jednu knjigu dnevno. Nažalost, dodao je, to nedvojbeno veliko duhovno bogatstvo zasad je neiskorišteno pošto se knjige malo prodaju i malo čitaju, što on pripisuje vrlo osjetnoj duhovnoj depresiji koja trenutno vlada u hrvatskom društvu.

Slijedila su zatim kratka izvješća nazočnih inozemnih

predstavnik, a potom i pitanja u svezi s katalogom izdanih knjiga, cijena i mogućnosti narudžbe i isporuke. Predstavnici HKZ-a su rado prihvatili poziv gospodina. Sučića da poslije susreta posjete izložbeni prostor u podrumu zgrade MH, gdje su razgledali mnoga zanimljiva i vrlo lijepo opremljena izdanja.

Susret ogranaka i članova MH u Koblenzu

Hrvatsko kulturno društvo Koblenz pripremlilo je u svom gradu drugi susret ogranaka i kolektivnih članova MH u Njemačkoj (o prvom takvom susretu u Düsseldorfu izvijestili smo u "Riječi" broj 17). Iz domovine je stigao dopredsjednik MH, gospodin Stjepan Sučić, iz Bonna kao predstavnik Veleposlanstva RH, gospodin Stjepan Šulek, savjetnik za kulturu i prosvjetu pri veleposlanstvu, a iz raznih dijelova Njemačke predstavnici sljedećih udruge: HKZ Stuttgart, HKD Frankfurt, HKD Aachen, ogranak MH za Ruhrgebiet, "Grgur Ninski" - Mönchen-Gladbach i HKZ Wiesbaden. Naši predstavnici su bili Katarina Ott i Biserka i Ivo Andrijević.

U ime društva-domaćina, nazočne je pozdravila i zaželjela uspješan susret predsjednica gospođa Ivona Dončević, te riječ dala g. Sučiću. On je dao kraći pregled djelatnosti MH i njezinih ogranaka, s osobitim osvrtom na izdavanje biblioteke "Stoljeća hrvatske književnosti" koja je pokrenuta 1995. godine. Nadalje je istaknuo veliku aktivnost MH u Bosni i Hercegovini i izuzetnu važnost matičine prisutnosti za ostanak i opstanak hrvatskog naroda u toj zemlji. Ta prisutnost ima tradiciju. Počelo je u prošlom stoljeću s povjerenicima MH prvo po samostanima, a kasnije i među građanstvom. Stalnim širenjem djelatnosti dolazi do osnivanja pododborna MH u Sarajevu i Mostaru koji rade sve do 1945. godine kad ih komunisti zabranjuju. Devedesetih godina MH se vraća u Bosnu i Hercegovinu

gdje osniva ogranke u Doboju, Travniku, Posušju, Zenici, a 1996. u Sarajevu. U 1997. godini priređuje "Dane hrvatske knjige u BiH". Tom prigodom izloženo je oko 600 knjiga po svim većim mjestima uz prateći kulturni program, što je u hrvatskom narodu s velikim oduševljenjem primljeno. G. Sučić određuje MH kao "prostor skrbi za hrvatsku kulturu, a ne društvo istomišljenika". Dodaje kako je hrvatske knjige bilo oduvijek, ali je povijesna zasluga MH u tome što je tu knjigu unijela u hrvatski puk i stvorila široku čitalačku publiku. Utoliko je žalosnije što je danas zanimanje za knjigu neoprostivo malo.

Gospodin Šulek je istaknuo da 150-godišnja tradicija daje MH pravo na predstavljanje Hrvata na kulturnom polju. Prilikom ovakvog susreta želio je iskoristiti za upoznavanje nazočnih s ishodom nedavno održanog sastanka Hrvatsko-Njemačke komisije za kulturu, znanost i prosvjetu u Bonnu. Između ostalog, Nijemcima je razložena uloga i rad MH. Komisija smatra potpuno opravdanim njegovanje hrvatskog jezika odvojeno i neodvisno od srpskog, a podupire učenje njemačkog jezika u Hrvatskoj kao i očuvanje njemačke manjine. Dogovorena je i dodjela njemačkih stipendija hrvatskim studentima preko Deutsche Akademische Austauschdienst.

Nakon stanke za ručak slijedio je mali kulturni prilog kojeg su pripremili i izveli domaćini susreta, a potom se razvio živ razgovor iz kojeg je proizišao prvo prijedlog i onda zaključak da ovaj skup pomogne pri obnovi školskih i mjesnih knjižnica koje su tijekom rata u Hrvatskoj stradale. Spontano je prikupljeno nekoliko stotina maraka za nabavu knjiga.

Sljedeći treći susret u Njemačkoj je već dogovoren. Održat će se u Wiesbadenu, 17. listopada ove godine, a pripremit će ga, naravno, Hrvatska kulturna zajednica Wiesbaden. Već sada bi željeli pozvati članove i prijatelje na kulturni program koji će se održati povodom susreta.

Glavna skupština Matice hrvatske u Zagrebu

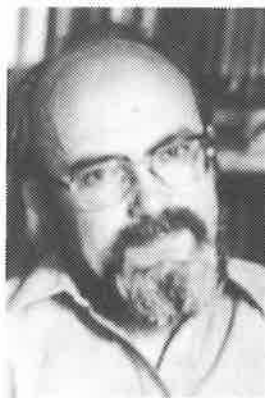
U starom zagrebačkom Gornjem gradu, nekadašnjem utvrđenom Griču, u Starogradskoj vijećnici nedaleko Sabora održana je u subotu 13. lipnja 1998. godine glavna skupština Matice hrvatske. Nakon izvođenja hrvatske himne pristupilo se usvajanju dnevnog reda i izboru Provedbenog i Izbornog odbora, te izboru Ovjerovitelja zapisnika.

Slijedio je uvodni govor dosadašnjeg predsjednika MH

prof. dr. Josipa Bratulića, a zatim pozdravi gostiju. Izdvajam riječi predsjednika Hrvatskog kulturnog društva Napredak iz Sarajeva koji je rekao: "Bosna je i hrvatska, ali bit će i ostati hrvatska onoliko koliko svi zajednički u to uložimo". Predsjednik Napredka je u znak zahvalnosti MH na brizi za hrvatski narod u Bosni i Hercegovini predao zlatnik kovan povodom posjeta pape Ivana Pavla II Sarajevu.

Usljedila je dodjela nagrada MH. Nagradu za književnost dobio je Zvonimir Mrkonjić za knjigu pjesama "San, magla i ništa". Nagradu za znanost dobio je Davor Juretić, profesor fizike iz Splita za knjigu o bioenergetici proteina. Nagrada "Ivan Kukuljević Sakcinski" koja se dodjeljuje za najbolju knjigu ogranka pripala je Josipu Kolanoviću i Mati Križmanu iz Zadra za knjigu "Zadarski statut". U obrazloženju je rečeno kako bez proučavanja "male povijesti" nema shvaćanja veličine naroda. Za uspješan i predan rad nagrađeni su zlatnim poveljama Lav Znidarčić, Mate Vekić (uspostavio MH u Trstu), Renata Kusinec (predsjednica ogranka Križevci) i Jelena Hekman (urednica matičinih izdanja).

Poslije kraćeg odmora uslijedila su izvješća glavnog tajnika, g. Mikolčića, gospodarskog tajnika g. Vidovića, predsjednika časnog suda g. Znidarčića i predsjednice nadzornog odbora gospođe Burić. Iz izvješća glavnog tajnika izdvajam vijest o ostavštini dr. Jure Petričevića koji je Matici hrvatskoj oporučno ostavio 1.400.000 DM što će se upotrijebiti za nadogradnju matičine zgrade. Nakon izvješća raspravljalo se o rečenom, stavljale primjedbe i predlagalo. Jedan prijedlog i to onaj g. Tarlea ću izdvojiti jer je tipičan za ovo naše vrijeme naglog širenja novih medija: "MH mora biti prisutna na radiju, televiziji, a naročito internetu ..." Vjerujem da neće proći dugo vremena prije nego se o tome počne najozbiljnije razmišljati.

Prof. dr. Josip Bratulić

Zahvaljujući na ponovnom izboru gospodin Bratulić je naglasio kako će čelništvo ustrajno raditi na tome da Matica hrvatska bude ne samo prepoznatljiva hrvatskom narodu, nego da upravo Matica bude ta koja će hrvatski narod pripremiti za novo stoljeće i tisućljeće.

(BAN)

IZ ŽIVOTA ZAJEDNICE

Objed u prirodi

Pored sve raznolikosti programa Hrvatske kulturne zajednice, neke priredbe su se tijekom više godina već toliko ustalile da bi bilo nezamislivo izostaviti ih. Tako se i ove godine, kao i prijašnjih, okupilo mnogo članova i prijatelja Hrvatske kulturne zajednice Wiesbaden na već tradicionalnom druženju na izletištu Platte.

Hrvatska kulturna Zajednica je unaprijed rezervirala i pripremila roštilj, pobrinula se za vino i kavu dok je svaka obitelj zasebice brinula o hrani (mesu) i ostalom piću - po vlastitoj želji i potrebama. Budući da je 10. svibnja 1998. bio najljepši i najtopliji dan u cijeloj prvoj polovici godine "na grilanje" je došla rijeka Hrvata; "Grillplatz Platte" je bio, doslovce rečeno, okupiran.

Užurbano i skoro planirano počelo se spremati, ložiti, peći a potom i jesti...

Uz blagovanje hrane i pića, kojih je bilo u izobilju, u hladu borova pred malom šumskom kolibom u kojoj je smješten roštilj, uz ugodan miris koji je dopirao iz nje, razvio se topao i ugodan ugođaj; kao da se taj uistinu ne mali skup ljudi nedvojbeno stopio u jednu veliku hrvatsku obitelj.

O djeci se malo tko trebao brinuti, jer je izletište Platte pravi mali raj za sve uzraste opremljeno svim pretpostavkama za igru bilo to na travi, u pjesku ili u šumi... Opuštenost se stoga osjećala na svakom koraku.

Siti i zadovoljni, okrijepljeni dobrim vinom i izvrsnom hranom teško nam se bilo ustati i otići. Ostali smo tako sve do zalaska sunca. Prve mutne sjene mraka nas neumoljivo tjerahu kući. Primorani sve tamnijim sumrakom, ipak se polako rastajemo: "Do idućeg puta!" - tješimo se. (am)

Raspjevano društvo na izletištu Platte

Krajolici Mirne Černoge

Hrvatska kulturna zajednica je u Roncalli-Haus-u u Wiesbadenu priredila izložbu slika mlade hrvatske slikarice Mirne Černoge. Otvorenje izložbe je bilo u petak, 15. svibnja 1998., a izloženo je dvadesetšest akvarela i jedanaest pastela. Uz mnogobrojne njemačke i hrvatske goste nazočna je bila slikarica osobno u pratnji svojih roditelja, te gospodin Stanko Lipnjak, konzul - savjetnik pri Generalnom poslanstvu Republike Hrvatske u Frankfurt-u.

Prigodom otvorenja gostima su se obratile predsjednica HKZ-a i mlada umjetnica, a potom su gitaristički duo Bettina Rentsch i Frank Lindauer, voditelji muzičke škole u Massenheim-u, izveli skladbe poznatih njemačkih skladatelja. Svojim izvanrednim glazbenim prilogom doveli su goste u pravo raspoloženje za razgledavanje Mirninih slika, pretežito krajolika izvedenih u nježnim tehnikama akvarela i pastela. Nisu to bile slike koje prikazuju samo neki krajolik, tu slikarstvo prelazi u nešto više, prožeto je osjećajnošću i gotovo je opipljivo. I ako se znamo prepustiti likovnoj umjetnosti osjetit ćemo ugodaj jednoga doba dana i jednog prostornog okružja onako kako ga je umjetnica doživjela prilikom nastajanja slike. Mirnine slike pružaju istinski doživljaj ljepote, ljepote koja je neprolazna. Osobita naklonost Mirne Černoge prema motivu krajolika ponikla je iz ljubavi prema rodnome slavonskom kraju i njegovim raskošnim šumama, bogatim poljima i širokim rijekama.

Mirna Černoga je rođena u Virovitici 6. kolovoza 1977., a odrasla je u Donjem Miholjcu. Danas živi u Rijeci, gdje studira slikarstvo. Unatoč mladosti Mirne Černoge i činjenice da ona još uči, možemo sa sigurnošću reći da je ona već razvila svoj vlastiti i prepoznatljivi stil slikanja. Mirninu likovnu nadarenost otkrili su njeni roditelji već u ranom djetinjstvu, što su svesrdno podupirali. Tako Mirna već sa trinaest godina postaje članica "Likrob-a" - Društvo za likovno i kreativno oblikovanje u Donjem Miholjcu, a tri godine kasnije sudionik je likovne kolonije u Virovitici. Svoju prvu samostalnu izložbu imala je 1994. u Gorjanima u blizini Đakova. Sudjelovala je na tridesetak

skupnih izložba, a ova izložba u Wiesbadenu njena je druga samostalna izložba i ujedno prva u inozemstvu. Posebno nas raduje da je upravo HKZ priredila Mirninu prvu izložbu u inozemstvu i time poduprla rad jedne mlade hrvatske umjetnice.

Izložba je privukla puno pozornosti i zanimanja kako kod njemačke tako i kod hrvatske javnosti, a postignut je i značajan prodajni uspjeh budući da su prodane gotovo sve slike.

Mladoj umjetnici i cijeloj obitelji Černoga zahvaljujemo na lijepim trenutcima vrlo ugodnog druženja, nadasve zanimljivog razgovora i približavanja jednog dijela drage nam Hrvatske svima koji ga još nisu imali prilike upoznati. Dirnula nas je pažnja koju su nam ukazali poklonom jedne vrlo lijepe slike Hrvatskoj kulturnoj zajednici.

Biserka Andrijević

Katarina Ott na otvorenju izložbe

TOMISLAVGRAD

- ostatak ostataka nekoć slavnog Kraljevstva hrvatskoga

Čudan je zalazak sunca nad Gradinom, ostatku stare ilirske utvrde iznad Mrkodola. Takvih ih je tridesetšest, redovito podignutih na teško pristupačnim mjestima, što svjedoče o ratobornom i nemirnom životu Dalmata (Delmati) velikog ilirskog plemena. Dalmati zauzimaše širok prostor između Krke i Neretve te gornjeg Vrbasa u teško pristupačnom, brdovitom zaleđu Jadrana.

U vremenu od 229. do 167. godine prije Krista traju krvavi ilirsko-rimski ratovi, koji završavaju osvajanjem glavnog grada Dalmata Delminiuma (Tomislavgrada), središta tada gusto naseljenog kraja. Rimljani pustoše zemlju, pale i oru Delminium, stanovništvo vode u sužanjstvo. Ilirski Delminium je, prema izvoru starih pisaca, bio "velik grad", gotovo nepristupačan i teško osvojiv, što je Rimljanima ipak pošlo za rukom. Porušeni i napušteni ilirski Delminium na Libu prestaje biti središte Dalmata; tu ulogu preuzima Salona (Solin), a zemlja Ilira-Dalmata postade Dalmacija, dio Rimskog carstva koje ostade na prostorima Tomislavgrada punih 400 godina. Rimljani izgrađuju Dalmaciju, grade ceste, palače, hramove, trgove; rimski Delminium grade na mjestu današnjeg grada Tomislavgrada.

Rimski Delminium preživljava, iako djelomično strada, dva stoljeća velikih seoba naroda, propast zapadnog Rimskog carstva (476), oporavlja se za kraće vladavine Gota (493-537) i Istočnorimskog carstva (537-600) i na koncu biva potpuno uništen pri kraju velike seobe naroda.

Taj zadnji val seobe naroda donio je iz Velike ili Bijeke Hrvatske što se prostirala oko današnjeg Krakova plemena - narod Hrvata.

Oni tjeraju divlje Avare iz opustošene rimske Dalmacije i ostaju na tim prostorima do danas. Delminium se nakon dolaska Hrvata brzo oporavlja i kao u davno ilirsko doba postaje političko središte hrvatskih zemalja (sijelo župana); otud mu i novo ime - Županjac. Prema Ljetopisu popa Dukljanina iz godine 1149-1153 sačuvalo se svjedočanstvo o velikom saboru Hrvata na Duvanjskom polju 753. poslije Krista, gdje je zacrtano državno i crkveno uređenje cijelog područja kojeg su osvojili i naselili Hrvati. Godine 925. na Duvanjskom polju kraljevskom se krunom kruni prvi hrvatski kralj Tomislav, a područje Županjca postaje krunsko i dvorsko dobro kraljevske kuće Trpimirovića, što i ostaje sljedeća četiri stoljeća da potom prijeđe na hrvatsko-mađarske kraljeve. Početkom 14. stoljeća kraljevska vlast u južnoj Hrvatskoj slabi, Županjac je u rukama najmoćnije i najčuvenije obitelji Šubića, zatim više puta mijenja vlasnike od Kotromanića do Hrvoja Vukčića-Hrvatinića.

Padom Bosne 1463 Županjac postaje i punih 400 godina ostaje turska varošica: Županj-potok.

Položaj kršćanske "raje" je vrlo težak: progoni, nasilje, otimačine, nesnosni harač ... Iz godine u godinu, iz stoljeća u stoljeće Županj-potok opustje, što nisu mogle spriječiti niti bune i otpori, niti hajdučko traženje pravice u **bogazima** i tijesnim klancima. Turci međutim nisu uvijek imali potpunu kontrolu nad Županjcem. Negdje od 1625 do 1642 neizravnu vlast nad Županjcem i dobrim dijelom Bosne te južne Dalmacije imao je Mijat Tomić, najopjevaniji hrvatski hajduk iz Gornjeg Brisnika (selo u tomislavgradskoj općini). Pred hajdukom Mijatom, "glavom

čete" kako sebe naziva u jednom pismu Omeragi, zapovjedniku Imotskog, strepila je cijela Bosna. Nije ni čudo da je u Sarajevu, prema mletačkim izvorima, bilo više veselja kad se dočulo da je ubijen Mijat nego kad je stigla vijest o zauzimanju Bagdada nekoliko godina ranije. Poslije Mijatove smrti osvanuše Županjcu još crnji dani: nižu se dugi ratovi; kandijski (1645-1669) i bečki (1683-1699). Turci su protjerani iz Dalmacije, gube teritorij i sve su okrutniji...

U ljeto 1687. serdar Stojan Janković dopire do Rame; s njime se povlače fratri i njihov puk; tada je preselila iz Rame u Sinj i čudotvorna Gospa Sinjska. Stojanovoj vojsci i bjeguncima iz Rame pridružilo se 400 obitelji iz Županjca (skoro cijelo njegovo pučanstvo) sa svojim zemljakom fra Pavlom Vučkovićem na čelu. Iste godine pri jednom pohodu na Turke gine serdar Stojan Janković na Duvanjskom polju ispod Privale.

Početak 18. stoljeća Županjac je pust: "Županjac ima samo pet sela s vrlo malo obitelji." - glasi izvještaj papinog poslanika de Vietri-a (1708). Od 1735. kada Turci proglašuju opće pomilovanje za svoje podanike pobunjenike i bjegunce, Županjac se tijekom 18. i 19. stoljeća opet naseljava iz prenaseljenih područja Dalmacije i Hercegovine te ponešto i iz Bosne. Iz tih razloga današnje pučanstvo Tomislavgrada nije regionalno vezano niti određeno, jer potječe iz sva tri dijela.

Austro-Ugarskom aneksijom Bosne završava se turska vladavina na prostoru Županjca koji se od sada zove Tomislavgrad (do 1945.), zatim se smjenjuju prva i druga Jugoslavija. Tomislavgrad dobiva ime Duvno... Pri raspadu Jugoslavije i po dolasku hrvatske vlasti referendumom sa nekih 98 % glasova vraća se Duvnu njegovo staro ime Tomislavgrad koje mu je davno prije dano u čast kralja Tomislava.

Žalosna je činjenica da pri dolasku hrvatske

vlasti nije došla hrvatska država. Stoljetna borba za neovisnost, hrvatsku neovisnost, i dostojanstvo svedena je na ostatak ostataka nekoć slavnog Kraljevstva Hrvatskoga - s čime se u Tomislavgradu i cijeloj Zapadnoj Hercegovini nitko nije kadar pomiriti...

"Duvno zlatno guvno"

Tomislavgradska općina je po površini jedna od najvećih u Bosni i Hercegovini. Nalazi se na tromeđi Dalmacije, Hercegovine i Bosne, graničeći sa sedam susjednih općina (sinjskom, imotskom, livanjskom, kupreškom, prozorskom, jablaničkom i posuškom). Zemljopisni pojam Tomislavgrad obuhvaća Duvanjsko polje, padine planina: Vrana, Ljubuše, Liba, Tusnice, Midene, Gvozda i Grabovice koje ga okružuju. Većina tih planina je gola; učinila su to stoljeća nekontrolirane sječe, pustošenja i paljevine duvanjskih šuma. Jedino je Vran pod visokom šumom a Gvozd i Grabovica djelomice pod niskom. Duvanjsko polje siječe rijeka Šuica koja se ulijeva u jedno od najvećih umjetnih jezera u Europi, u Buško Blato. Blidinje jezero, do prije par godina netaknuti dar prirode na Čvrtnici također obogaćuje našu općinu. Iako Tomislavgrad posjeduje dva jezera, iako je količina oborina ogromna, vode, kad je za ljetnih mjeseci najviše treba, nema. Stoga voda, veoma oštra klima (jaki vjetrovi bura i jugo) i propusno krško tlo određuju i uvjetuju gospodarsku snagu Tomislavgrada. Rubom polja naokolo steru se oranice na kojima uspjevaju sve vrste žitarica, krumpir, kupus i drugo povrće. Polovica općine su pašnjaci koji su u ne tako dalekoj prošlosti omogućavali držanje velikog broja sitne i krupne stoke - danas tog blaga više nema...

"Duvno zlatno guvno" kako su ga zvale susjedne hercegovačke i dalmatinske općine je odavno sustavno zapušten i raseljen kraj što zbog političkih što zbog ekonomskih razloga. Naša dolina - prekrasno Duvanjsko polje -

polako izumire, odlazi val za valom, Duvnjak za Duvnjakom na sve četiri strane svijeta. Sve ih se manje vraća i sve je više žena u crnom koje ih na kućnom pragu uzalud čekaju...

Riječi koje zapisa veliki hrvatski povjesnik, Vjekoslav Klaić, opisujući Duvno: "Duvnjaci su opće svi odrasli i razvijeni ljudi; imade ih, koji dva metra visine dosegnu. K tome su dosta jaki, tako da jedan i po 75 kg može na konja dignuti. Muškarci su jači, krepči i ljepši od ženskadije. Djece imaju od 5-10; na čitavom polju nema više od 15-20 žena neplodnica.

Što se tiče glava, većinom su okrugle a manje ima duguljastih. Kosa je većinom crna ili vrana, a manje ima žućkaste ili crvenkaste. Govor im je krasna štokavština ikavskog izgovora; u junačkim pjesmama slave uz ine i svoga domaćeg hajduka Mijata (Mihovila) Tomića ..." polako i neumoljivo postaju prošlost. Koliku važnost i pozornost (ako je uopće ima) će tom procesu pridati sami Duvnjaci ostaje neizvjesno.

Ante Marinčić

*Izvori: Povijest hrvatskog naroda,
Trpimir Macan
Povijest župa duvanjskoga
samostana, dr. fra. Ivo Bagarić*

Ante Marinčić: Pogled na Duvanjsko polje i planinu Lib, ulje na platnu

Carinski propisi i porezni sustav RH

Hrvatska kulturna zajednica je u suradnji s Hrvatskom mladeži pripremila 26. svibnja 1998. u prostorijama Hrvatske župe u Wiesbadenu informacijski skup na temu: Carinski propisi i porezni sustav Republike Hrvatske. Gost predavač bio je Stanko Lipnjak, konzul - savjetnik pri Generalnom poslanstvu RH u Frankfurtu. Gospodin Lipnjak je između ostaloga govorio o poreznom sustavu, PDV-u, carinskim propisima i povlasticama za iseljenike i povratnike, dvojnem državljanstvu i vojnim obveznicima - novacima koji su u sedamnaestoj godini obvezni upisati se u vojnu evidenciju. Što se tiče carine i PDV-a, za nas koji živimo u inozemstvu vrijedno je spomenuti, da se na rabljene stvari starije od godinu dana ne plaća ni carina ni PDV, dok se za nove stvari i rabljene

stvari stare do godinu dana može koristiti godišnja povlastica u kunsnoj protuvrijednosti od 750 USD, ali se mora platiti PDV. Jedan od novijih propisa je dozvola uvoza automobila u Hrvatsku starijih od sedam godina, samo što oni podliježu homologaciji.

Nakon predavanja slijedila su mnogobrojna pitanja nazočnih, pa se razvio živ razgovor. Tom prilikom gospodinu Lipnjaku je skrenuta pozornost da Hrvati koji žive u Njemačkoj prilikom uvoza u Hrvatsku dva puta plaćaju PDV, prvi put u Njemačkoj prilikom kupnje, a drugi put u Hrvatskoj prilikom uvoza. Za njih ne postoji mogućnost povratka "Mehrwertsteuer-a" prilikom izvoza robe iz Njemačke, jer u toj zemlji imaju dozvolu stalnog boravka. (BAn)

Rastanak s konzulom Karakašem

U vili Bonn, u frankfurtskoj četvrti Westend, u neposrednoj blizini Palmengartena je 27. svibnja 1998. Hrvatsko poslanstvo u Frankfurtu upriličilo primanje za konzularni zbor u Frankfurtu, za ljude iz politike, kulture i privrede iz frankfurtske regije prigodom dana državnosti. Tom se prilikom i višegodišnji generalni konzul dr. Zdenko Karakaš oprostio od svojih kolega konzula iz drugih zemalja i od svojih prijatelja, znanaca i suradnika iz čitave regije.

Nitko nije mislio kad je pred nepunih pet godina konzul Karakaš došao, da će njegovo vrijeme u Frankfurtu tako brzo proći. On je prvi konzul neovisne Hrvatske u Frankfurtu. Moj prvi susret s njim bio je u dvorima grofa Eltza u Elvilleu. Sastanak je bio upriličen radi još djelotvornije pomoći Hrvatskoj koja je s mukom proživljavala posljedice srpske agresije

jer hrvatski jug je bio odcijepljen od ostale Hrvatske i granate su svakodnevno padale po gradovima i selima uz bojišnicu.

Iz govora sam mogao razabrati da je Karakaš bio uvaženi član konzularnog zbora u Frankfurtu. Doajen nije zaboravio naglasiti, kako je konzul Karakaš pozvao cijeli konzularni zbor na teniski meč Ive Majoli kad je jednom prigodom igrala u Frankfurtu.

U svom oproštajnom govoru je konzul Karakaš naglasio, da je doista svim silama nastojao pomoći napore udruga u ovoj regiji, ali i to, da su njemu te udruge u njegovom radu mnogo pomogle. Gospodin Janović, zastupnik u Hrvatskom saboru, je naglasio, da je konzul Karakaš bio prvi hrvatski konzul u Frankfurtu, pa je naš odnos prema njemu bio takav, da bi ga se moglo usporediti s prvom ljubavlju.

Nakon službenog dijela za uzvanike je bio pripremljen svečani domjenak. (eb)

Ne kaže se tako, nego ovako ...

Ispravljate li svoje prijatelje i znance kad primjetite da neku hrvatsku riječ krivo rabe, ili, što je još gore, rabe stranu iako postoji hrvatska? Kako vaše ispravke ispravljani (ne)prihvata? Ljuti li se, jer "pravilni hrvatski" je za knjige, a kud bi došli kad bi u svakodnevnom govoru razmišljali o svakoj riječi? A kako vi prihvaćate kad vas netko ispravi?

Promijeniti govorne navike ne možemo i ne moramo preko noći. Najprije ćemo nastojati ispraviti one najčešće, najjasnije, najnepotrebnije pogriješke. Odviknimo se od

uporabe samo pet pogriješnih riječi i zamijenimo ih čistim hrvatskima! Kad nam to uspije krenimo dalje sa sljedećih deset. To će nam utoliko brže i bolje poći za rukom, ukoliko si međusobno pomognemo. Ispravljajmo jedni druge ! To je naš hrvatski jezik, poboljšajmo ga zajednički.

Nekoga ispraviti, ili ako netko nas ispravi ne znači "dosađivati", "prodavati pamet", nekoga omalovažavati. To može značiti samo jedno - voljeti hrvatski jezik kako zbog njega samog, tako i zbog njegove silne važnosti za hrvatsku kulturu, naciju i državu!

Veče, večer

Dobar večer, dobra večer, dobro večer ... što je pravilno? Vjerojatno bi od tri Hrvata dobili tri različita odgovora. Teškoća je u tome što je za kajkavce "večer" muškog roda, za čakavce i veći dio štokavaca ženskog, a "veče" u srednjem rodu naći ćemo na primjer u pjesmama Antuna Gustava Matoša (pjesma "Jesenje večer"). Književni jezik dopušta samo jednu mogućnost, jer je uvijek isti i jednak za sve Hrvate. Odbacit ćemo prvo muški rod, jer ga najmanji dio Hrvata rabi. "Dobro večer" lijepo zvuči dok je jedno, naime "veče" nema množine ! Radije ćemo se dakle odlučiti za "večer" u ženskom rodu, jer ima posve normalan oblik množine "večeri".

Dakle reći ćemo: "Dobra vam večer ... topla, ljetna večer ... duge, zimske večeri ..."

Dobar tek, u slast, Bog vam blagoslovio

Sva tri izričaja su odavno ustaljena u Hrvata, pri čemu je "dobar tek" danas najčešći, jer odgovara izravnom prijevodu izraza istog značenja iz drugih europskih jezika. "U slast" je međutim jednako valjan i čak stariji. Nalazimo ga na primjer u djelima Marka Marulića. Ni "Bog vam blagoslovio" po valjanosti nimalo ne zaostaje, pri čemu ovdje osim želje da nekomu jelo bude ukusno i okrijepi ga, iskazujemo i pobožnu zahvalnost. Rabimo dakle sva tri izričaja kako nam se za koju priliku čini prikladnim.

Napomenimo: "Prijatno" nije valjana zamjena za bilo koji od tri gornja izričaja.

Momentalan, momentani, trenutačan

"Momentani, momentana" nije hrvatska riječ nego potječe iz latinskog. Kako ni u latinskom ni u drugim jezicima koji su tu riječ preuzeli nema glasa "l" ne treba ga ni u hrvatskom. Zato je "momentalan, momentalni, momentalna" nepravilno, već treba reći "momentani, momentana". Ali ... treba li doista ? Čemu kad imamo hrvatsku riječ "trenutačan, trenutačna" ! Čemu govoriti "u momentu" kad možemo reći hrvatski "u trenu" !

Uporaba, primjena, korištenje

"Koristiti alat, računalo, literaturu ..." čujemo na svakom koraku. Međutim, glagol "koristiti" ima značenje "biti od koristi, donositi kakvu dobit, služiti kojoj svrsi" što je i razumljivo pošto je izveden je od imenice "korist" kojoj su po značenju bliske "dobit, dobitak, dobro". Zato ćemo reći da "nešto nekome ili nečemu koristi". Na primjer: "Planinski zrak koristi mom-zdravlju, gnojivo koristi rastu bilja ...". Osim toga "koristiti" je neprijelazan glagol (ne može uza se imati imenicu u akuzativu), pa je gramatički pogrešno reći "koristiti knjigu" (ili još gore "koristiti se knjigom") kao što neprijelazni glagoli "misliti, tvrditi, značiti" ne dozvoljavaju izraze "misliti plan, tvrditi pravilo, značiti vrlinu ...". Alat, računalo i knjigu "rabimo", "služimo se njima s određenom svrhom". Kada "primjenjujemo" računalo ? "Primijeniti" ima značenje "nešto ostvariti, provesti, isprobati u praksi".

Slično je s pripadajućim imenicama. "Primjena" recimo novog lijeka predstavlja postupak njegovog isprobavanja i dokazivanja njegove djelotvornosti. "Uporaba" nekog lijeka služi poznatom cilju na osnovi poznatih svojstava. "Primjenu" i još češće "uporabu" neopravdano zamjenjuje riječ "korištenje". Slično riječi "koristiti" i "korištenje" ima izvorni smisao "imati koristi, stjecanje dobiti (od čega)", pa je bolje reći "svakodnevna uporaba računala", nego "svakodnevno korištenje računala" i "primjena računala u umjetnosti", nego "korištenje računala u umjetnosti".

Sl(i)jedeći, sv(i)jetleći

"Slijedeći, svijetleći" su glagolski prilozi sadašnji, koji stoje uz predikat i poblizje označavaju kako se neka radnja upravo odvija. Kao što "radim pjevajući" tako "idem kroz tunel svijetleći džepnom svjetiljkom" i "gonim divljač slijedeći njezin trag". Dakle kad poblizje objašnjavam kako obavljam neku radnju, na primjer kako idem (svijetleći) i kako gonim (slijedeći), pravilno moram uporabiti "I J E".

"Sljedeći" i "svjetleći" su pridjevi koji poblizje označavaju imenicu uz koju stoje i rabimo ih kao i sve druge pridjeve bez obzira što su ovi o kojima govorimo izvedeni od glagola "slijediti, svijetliti". Tako mi je "privukao pažnju svjetleći natpis (koji zrači svijetlo, svijetli)" i "učim za sljedeći ispit (koji je na redu, koji sad dolazi)". Dakle kod pridjeva uz imenicu pravilno je uporabiti "J E".

Priradio Ivo Andrijević

Izvor: Govorimo hrvatski: jezični savjet /

Hrvatski radio, Zagreb 1997.

Zapis popa Martinca o Krbavskoj bitci 1493.

Jeste li ikada pokušali napisati kroniku tromjesečnog opsjedanja Vukovara? Ili možda opisati tijek bitke koja je u povijest ušla pod imenom "Oluja"? Ako to niste napravili, napravite to sada. Vidjet ćete da to zapravo nije tako jednostavno. "U tim bitkama je malo tko od nas direktno sudjelovao, pa kako bi to mogli opisati", reći će netko. A ja mislim da niti onaj koji je direktno sudjelovao, ne može ih u potpunosti opisati, jer jedan te isti čovjek može biti svjedokom samo malog isječka događanja. On ne može vidjeti što se iza prvog brda događa, a kamo li ono što se događa stotinama kilometara daleko. Pa ipak bi svaki od nas mogao napisati svoj zapis, jer svaki od nas je te bitke na svoj način doživljavao. Svi smo slušali vijesti s radija, gledali slike na televiziji, čitali prikaze u novinama. Štoviše, hrlili smo na predavanja neposrednih očevidaca. Svi ti zapisi, koliko god se međusobno razlikovali, bi bili istiniti: oni bi istinito govorili o tome kako smo mi taj rat doživljavali i na koji smo se način o njemu informirali. Uza sve naše razlike, vjerujem, bilo bi u tim prikazima mnogo toga zajedničkoga: svi smo strepili od moći razornog oružja u rukama onih koji su pod svaku cijenu bili naumili ostvariti "Svoju veliku", ali smo se s druge strane tješili nadom, da im to ne će poći za rukom, jer smo bili svijesni da rat ne dobiva u prvom redu oružje nego pamet, hrabrost i moral. A toga oni nisu imali.

U sličnoj se situaciji kao pisac našao pred petstoipet godina pop Martinac koji je u Grobniku ispisivao glagoljicom brevijar koji je kasnije u znanosti nazvan "Drugi novljanski brevijar", jer se čuva u Novom (Vinodolskom). Pop Martinac Lapčanin djelujući u Grobniku pratio je zbivanja svoga vremena. Prijeteća turska opasnost mu je bila dobro poznata. Stotinu i četiri godine prije dovršenja brevijara kršćanske su vojske katastrofanlno bile

porožene na Kosovu polju. Od tada Turci sve više i više nadiru prema sjeverozapadu, tj. prema središnjoj Europi. Približavaju se zenitu svoje moći. Toj velesili je Hrvatska izručena na milost i nemilost. Do Martinca stižu sve dramatičnije vijesti. Turci često upadaju na područje Hrvatske države, ponekad preko Hrvatske i u Kranjsku i Štajersku i nemilice pljačkaju, ubijaju, odvođe stanovnike u roblje i prodaju ih kao stoku po tržnicama Orijenta. U desetljećima pred Krbavsku bitku odveli su Turci preko stotinu tisuća Hrvata u roblje. Hrvatska se vojska dakako tome suprotstavljala, ponekad je znala Turke i poraziti, ali je općenito turska nadmoć bila prevelika. Tako godine 1493. u mjesecu rujnu stiže do Martinca tragična vijest o katastrofalnom porazu na Krbavskom polju. Martinac, koji je upravo ispisivao liturgijsku knjigu, usred knjige mijenja temu i piše potresno izvješće o toj bitci. Nije to samo neki kratki, usputni zapis, nego pravo izvješće iz kojega se i danas nakon pola tisućljeća osjeća bol nad tolikim rasulom njegove domovine. Ali evo tog izvješća:

Az mnogo grešni Martinac pop, plemenem Lapčanin, Bogu davšu mi, sice že priprošće dosvrših sije knjigi side v mojoj hiži v Grobnici, budući v plni djeli crkovnom pri častnom mužu gospodini Davidi, plovani grobničkom v vrijeme svetago otca v Bozje pape Aleksandra Šestago i v vrijeme Maksimijana, kralja rimskago, i v vrijeme kralja Laclava češkago i ugarskago i v vrijeme našego gospodina kneza Bernardina Frankopana i njega sini, kneza Matija i kneza Krštofora i kneza Feranta, i v duhovnom našego gospodina i otca gospodina biskupa Krstopora Dubrovčanina, biskupa modruškago i krbavskago, i pročaja.

... Itd. Tekst je pisan onodobnim knjiškim jezikom Hrvata. Današnjem čitaocu nije ga jednostavno čitati pa ću ga pokušati prevesti na današnji jezik.

Ja, mnogo griješni svećenik Martinac, iz plemena Lapčana, ovako skromno dovršavam ovu knjigu sjedeći u svojoj hiži (kući) i uživajući puni crkveni beneficij kod časnoga muža gospodina Davida, grobničkog župnika, u vrijeme svetoga oca milošću Božjom pape Aleksandra Šestoga, i u vrijeme Maksimilijana, cara rimskoga, i u vrijeme Ladislava kralja češkoga i ugarskoga, i u vrijeme našega gospodara kneza Bernardina Frankopana i njegovih sinova, kneza Matije i kneza Krste te kneza Feranta, a na duhovnom području u vrijeme našega gospodara i oca gospodina biskupa Kristofora Dubrovčanina, biskupa modruškoga i krbavskoga, i ostalo..

Ja dakle Martinac, gore imenovani svećenik, pisah ovu knjigu za crkvu Blažene djevice Marije i njezin samostan u Novom Vinodolskom gdje stanovahu fratri reda svetoga Pavla prvoga pustinjaka (Pavlini). Izabrani vikar u samostanu bijaše otac Valentin a prior u ovom samostanu bijaše blagi muž fratar Franko s prezimenom Budišić iz plemena Mogrovića. Oni stanovahu zajedno sa svojom braćom i ocima koji življahu po samostanima Primorja, muževi bogobojazni, časni sluge Kristovi koji ljupkom pobožnošću obluživahu pravila svetoga Augustina i koji svestrano i uspješno djelovahu za dobrobit Božje Crkve. Neka im Isus Krist i Djevica Mrija budu nagrada, amen!

A u Novom bijaše novogradski župnik štovani muž gospodin Petar, te gospodin Andrija vinodolski vikar, sa svojim dragim svećenicima i poslužnicima koji su u ovom gradu zdušno pomagali u svakom poslu. Neka im imena budu zapisana u knjzi života, amen!

Stoga molim svu gospodu svećenike, Bogom dane oce, a isto tako i đakone kao braću, također i čitaoce koji su umniji od mene, da me za moje pogreške koje su mi se potkrale u ovom djelu ne prokunu, nego da me isprave svojom časnom mudrošću te čitajući proslave Boga. Shvatite, potrebnije je svoje blago Bogu darivati kako bi s njim srasli na spasenje: jer ne pisa ovo Duh sveti nego uboga griješna ruka.

Osım toga bijah u velikoj brizi i žalostan stalno misleći o velikom ratu i nemirima koji se dogodiše u našim vremenima. Rat digoše Turci,

potomci Izmaela Agarinog sina koja je bila Abrahamova sluškinja (u ono vrijeme su samo zbog toga što su Turci bili muslimani mislili da su potomci Izmaelovi, primj. eb), protiv cijeloga svijeta. Zauzevši svu Grčku i Bugarsku, Bosnu i Albaniju (u orig.: Rabaniju!, p. eb) navalise na Hrvatsku (izvorno: jazyk hrvatski, prim. eb) šaljući velike čete; silni vojvode zametahu velike bojeve na poljima i prijevojima i na prijelazima preko rijeka s kršćanskim pukom. Pljačkahu tada sve hrvatske i slovenske zemlje, sve tamo do Save i Drave, do Moslavačke gore, sve kranjske zemlje do mora robeći i harajući, paleći ognjem Božje domove i rušeći oltare Gospodnje, starce ubijajući oružjem a mladiće, djevojke i udovice, čak i plačljivu djecu - puk božji peljući u silnoj tuzi svezane željezom i prodajući ih kao što se stoka prodaje na tržnicama. I još: iziđe paša Rumunjske i Vrhbosne, porobivši Posavinu dođe pod Modruš. Započne rvati se s Modrušem, sažeže ognjem okolne kule, samostane i crkve Gospodnje. Tada hrvatska gospoda i banovi digoše vojsku protiv njih i započne boj između četa na velikom Krbavskom polju. Tu se borahu velikom borbom. Bijaše pobijedena kršćanska strana. Tada uhitiše bana još živoga, tada ubiše kneza Ivana Frankopana, tada ubiše i bana jajačkoga. Tada padoše snažni vitezovi i slavni boritelji u svom porazu radi vjere Kristove. Tu još umriješe i pješaci izabrani boritelji, opkoljene čete tu na širokom polju smrt nađoše radi vjere kao i družba svetoga Mauricija. Jedino je knezu Bernardinu Frankopanu s nekolicinom uspjelo izaći iz boja. - Stanu tad cviljeti one koje rodiše i mnoge udovice te mnogi drugi. Među živima u ovim stranama zavlada velika tjeskoba. Takve žalosti nije bilo od vremena Tatara, Gota i Atile, nečastivih. LJETA Gospodnjega 1493.

Tako bi otprilike Martinac danas pisao kad bi htio izraziti ono što je pred pola tisućljeća zapisao. Prijevod teksta sam napravio uz pomoć objašnjenja i natuknica što ih uz tekst donose izdanja zapisa u knjigama: "Hrvatsko srednjovjekovlje", Erazmus, Zagreb 1994. te "Hrvatska književnost srednjega vijeka", Pet stoljeća hrvatske književnosti, Zora, Matica hrvatska, Zagreb 1969. Neka mjesta sam sasvim slobodno preveo, ali sam se

ipak uglavnom prilično strogo držao originala.

Tom su pobjedom Turci zadali Hrvatskoj teški udarac. Turci su toga dana na bojnopolju poubijali, kako donose drugi izvori, preko 10000 mladih snažnih ljudi, tu "ošće pišci (*pješaci*) izbrani boritelji umriše", kako to Martinac kaže, dakle izabrani borci kojih onda za daljnje borbe više nije bilo. Doista tragično, ali u svemu tome je još tragičnije, što je tom i takvom porazu, tako misle mnogi autori, bio sam ban Derenčin kriv, jer je zametnuo bitku u nepovoljni trenutak i na nepovoljnom mjestu. Bernardin Frankopanski ga je upozoravao, da Turcima koji su se vraćali s pljačkaškog pohoda po Hrvatskoj, Kranjskoj i Štajerskoj, treba namjestiti zasjedu i iznenada na njih udariti.

Od tada su Turci još jedno cijelo stoljeće neprestano napredovali. Sljedećih su desetljeća padali u turske ruke grad za gradom, tvrđava za tvrđavom, kraj za krajem. Hrvatska je kroz svoje predstavnike vapila za pomoć po Europi, ali ta pomoć nije stizala. Osim povremenih velikih ratova, Hrvati su neprekidno sto godina vodili pogranični rat s Turcima i njihovim pravoslavnim podanicima, Vlasima, koje su Turci bili naselili na ona područja, koja su Hrvati zbog velike opasnosti bili napustili. Iz redova tih Vlaha su novačeni vojnici koji nisu bili ni Turci ni muslimani ni Srbi ni Hrvati nego upravo Vlasi, dakle potomci romaniziranih etničkih skupina iz središnjeg Balkanskog poluotoka. Ti pravoslavni kršćani su se borili za turske interese i svoju korist od pljačke. Ti su borci, koje su sami Turci nazivali martolozima (*turski prema novogrčkom: griješnici. Prema Klaiću primj. eb*), više stoljeća pljačkali neosvojene dijelove Hrvatske. Hrvatski su se porazi nizali (bila je tu i po koja pobjeda) sve do 1593. kad su Turci doživjeli svoj prvi teški poraz kod

Siska. Tim su porazom bili u napredovanju za uvijek zaustavljeni, ali je još trebalo jedno stoljeće, da ih se iz srednje Europe, pa tako i iz velikog dijela Hrvatske, potisne južno od Save i Dunava.

I onda pet stoljeća kasnije! Krbavsko polje godine 1993. drže čvrsto u svojim rukama potomci onih Vlaha, koji se u 19. stoljeću pretvaraju u Srbe. I sada postadoše srpskijima od Srbijanaca. Hoće, kao uspješni učenici turskog načina življenja i ratovanja, sve ono što su Turci od Hrvatske nekad držali u svojim rukama spojiti sa Srbijom. Tako nastade famozna vječna "Republika srpska" trajujući dugih pet godina. Glavna i jedina zračna luka te "republike" bijaše upravo na Krbavskom polju, pa Hrvati ne mogoše tamo doći i u tuzi se pomoliti za poginule tog svog velikog poraza, svog "prvog rasula", kako tu bitku neki nazvaše.

Turski učenici ostadoše na onom spoznajnom stupnju od pred pet stoljeća. Kasnije samo ubojitije oružje ugrabiše. Tako nam u četiri godine obnoviše bolna sjećanja na dugih četiri stoljeća ratovanja s njihovim učiteljima. Iste smo stvari doživljavali uvećane za onoliko koliko je danas oružje i prijenos vijesti djelotvornije. Kao i onda glasno smo dozivali civilizirani svijet i Europu u pomoć, a oni i nas (bez oružja) i njih (do zuba naoružanih) "istom" mjerom kaznili: udarili po nama embargom na oružje! Tada su se ponovila razaranja, pljačka, skrnavljenje, palež i rušenje naših svetišta, a o odvođenju u roblje, ubijanju, obeščaćivanju žena da se i ne govori.

Kad Hrvati nakon četiri godine smogoše nešto oružja, tada posrbljeni Vlasi odmah "hrabro pobjegoše".

Edvin Bukulin

Obalama krivudavog Mosela

U subotu 27. lipnja uputila se grupa od dvanaest članova HKZW na dvodnevni izlet na rijeku Mosel gdje su namjeravali posjetiti zamak Eltz i srednjovjekovni grad i istoimeni zamak Cochem. Predsjedništvo je već pred više mjeseci najavljivalo ovakav izlet, na različite načine oglašavalo, pismeno u "Riječi" i usmeno u razgovorima na to upućivalo. Svakom je članu upućen pismeni poziv. Odazvalo ih se samo dvanaest. Evo zapisa jednoga od njih.

Zborno mjesto nam je kod Katarine u Paracelsusstrasse. Malo iza devet sati bijasmo svi na broju pa krenusmo osobnim kolima prema Moselu. Prvi sastanak je zakazan na vidikovcu kod mosta koji na visini od 156 m premošćuje rijeku. Tu dakle napravismo stanku, bacismo s visoka pogled na vijugavu rijeku i sam most, popismo tko vodu, tko kavu, tko nešto treće i krenusmo dalje. Dogovorismo se opet naći pred hotelom i gostionicom "Mosella", kod obitelji Babić, u mjestu Hatzenport. Na ulazu u mjesto onda i stoji: Weinort - Hatzenport.

I doista strme obale Mosela, visoke preko stotinu metara, koje je Mosel u više milijuna godina uspio urezati u škrljavac Rajnskog sredogorja između planina Eifel i Hunsrück, zasađene su jedino vinovom lozom, pa je ovo jedan od najpoznatijih vinorodnih predjela u Njemačkoj.

Kratko prije podneva eto nas pred "Mosellom". Za dobrodošlicu dobismo po jednu, a neki i više komovica. Katarina je zaželjela i dobila pelinkovac. Nakon smještanja u sobe ručali smo svaki po vlastitom izboru. Ja sam uzeo škampe sa žara, ali mnogi uzeše smuđa, specijalitet kuće.

Poslije ručka posjet dvorcu Eltz. Bilo je rečeno da od hotela do zamka ima samo jedan do dva kilometara. Naši domaćini kažu da do tamo

ima barem sedam kilometara. Mi želimo nekoliko kilometara hodati pa se uputismo pješice. Nakon kilometra hodanja kroz sam Hatzenport neki odustaju i hoće radije automobilom tamo, a vratili bi se pješice. Drugi idu hrabro dalje. Kad su se kod domaćih ljudi raspitali i saznali da do tamo ima više od deset, neki kažu čak dvanaest kilometara, odustaje svi i vratiše se autima.

Popevši se na visoravan iznad Mosela, tražio sam okom taj visoki zamak, zamak koji kroz godinu među svoje zidine privuče mnogobrojne ljubitelje starih gradina i ugođaja među njihovim zidovima iz svih krajeva svijeta. Ali zamku nigdje ni traga. Kakav li je to zamak koji ne strši iznad zapravo ravničastog platoa! I ja se sjetih Isusove prispodobe o gradu na gori; kaže on da se grad na gori ne može sakriti! Da nije tu možda neka zamka? Budući da ne vidjesmo grada, bili smo prisiljeni slijediti putokaze koji kazuju, kako doći do zamka. Tako dođosmo do parkirališta, a zamku još uvijek ni traga. Ali da u blizini mora nešto biti, vidi se po mnoštvu auta i ljudi. Od parkirališta do zamka i natrag se može ići malim autobusom, dakle još uvijek nije dvorac baš blizu. Mi smo krenuli pješice, ionako smo htjeli hodati. I doista, ne samo da dvorac nije blizu, nego se i cesta prilično strmo spušta. Na jednom mjestu uz cestu vidimo upozorenje, da se s obližnje čistine može vidjeti dvorac. Odosmo tamo i nekoliko stotina metara ispred nas ugledasmo u uskoj dolini između brda zamak Eltz, onakav kakvoga smo nekada mogli vidjeti na starim novčanicama od pet stotina maraka. Priznajem da sam rijetko imao priliku vidjeti ga. Naravno da je ovdje daleko ljepši. Ali doista iznenađuje, da je taj "grad na gori" zapravo u dolini između daleko viših brda, tako da ni njegovi najviši tornjevi ne dosižu visinu platoa. Spustismo se do dvorca i tek tada vidjesmo do je to ipak "grad na gori", tj. na velikoj strmoj litici koju

Eltzbach oplakuje s tri strane. Obale potoka Eltza su doista visoke i strme, pa se zamak savršeno sakrio.

Dvorac Eltz

Ulazimo u zamak. Zanimljivo je vidjeti kako je na skućenom prostoru vrha litice sagrađeno mnogo stambenih tornjeva-kuća. Tu su stoljećima stanovali grofovi iz obitelji Eltz, koji su se vremenom podijelili u tri grane. Iz te obitelji su potekli mnogi značajni ljudi u povijesti Njemačke i iz te obitelji potječe svima nama dobro poznati grof Jakob Eltz Vukovarski, s kojim smo u ono vrijeme najezde barbara bili započeli usku suradnju u skupljanju i slanju pomoći najprije u opkoljeno Kijevo, pa onda u Drniš, Šibenik i ostala mjesta Zagore.

Zamak je, što je za tako stare dvorce rijetkost, kroz osam stoljeća ostao u vlasništvu iste obitelji. Tako smo u sobi izbornih knezova (Kurfürstenzimmer) vidjeli i Jakobovu sliku kao jedinog vlasnika zamka danas. Njegovi su preci godine 1736. kupili za 175 000 rajnskih

guldena gospodstvo Vukovar. Vukovar je bio najznačajniji posjed glavne grane grofova Eltz vom goldenen Löven. Oni su sve do 1944., kad su bili nasilno protjerani, imali svoje glavno boravište u Vukovaru. Nakon protjerivanja nastanili su se na svom imanju u Eltvilleu. Danas grof Jakob Eltz Vukovarski sjedi u Hrvatskom saboru kao zastupnik Vukovara.

Razgledanje dvorca je vrlo zanimljivo. Vidjeli smo njihove sobe gdje su jeli, gdje su spavali, čak i zahod smo vidjeli u koji se slijevala voda s krova i tako čistila zahod. Vidjeli smo i sobu za razgovore i pregovore. Na jednom zidu je bio u tehnici reljefa prikazan dvorski luda a ja sam na drugom zidu opazio i lik Eulenspiegela. To je sugovornicima bio znak da u toj sobi smiju bez ustručavanja kazati sve što hoće, ali ruža nad vratima ih je opominjala, da ono što su u dvorani čuli, ne smije izaći izvan dvorane, jer to bijahu razgovori pod ružom (sub rosa), dakle povjerljivi razgovori. I što je najvažnije, vidjeli smo i njihovu kuhinju sa smočnicom. Opremljena je tako, da bi oni koji još uvijek znaju kuhati na starinski način, mislim na starinsku tehniku, odmah mogli kuhati na ognjištu. A ognjište je toliko da bi se na njemu mogao, ako ne vol, a ono barem telac zavrtjeti.

Na večer, kad smo se vratili u Hatzenport, nakon osvježenja, časka odmora po sobama, moje osamljene šetnje kroz ovo mjesto čudna imena, večerali smo pašticádu (pašticadu, kako bi Slavko rekao) uz zvuke glazbe naručene od jednog veselog njemačkog starijeg društva. A zatim Brazil : Čile - 4 : 1!

Za vrijeme poluvremena izadoh malo na zrak. Prošetah do same obale Mosela. Tamo dva dječaka privezuju čamce. Jedan od njih, Stepfan po imenu, kako saznah, crvenim konopcem na sve moguće načine s mnogo slučajnih uzlova obvezuje privezni konopac čamca.

- Kannst du Seemannsknoten machen?, pita me onaj drugi, Jochannes.

- Natürlich!, reko.

- Zeig mal.

Tada sam im pokazivao različite uzlove: i pašnjaka i zastavni uzao i otvu koju zovu i vezni uzao.

- Und Kreuzknoten?

Dakako da znam napraviti i muški uzao.

- Ist in Hatzenport schön? pita Stephan.

- Natürlich ist es hier schön, deswegen sind wir auch hierher gekommen.

- Wo kommst du her?

- Aus Kroatien.

- Kannst du kroatisch etwas sagen?

Nije mi nšta pametno palo na pamet jer bijah zatečen pitanjem, pa rekoh na hrvatskom:

- Ne znam što bih na hrvatskom rekao!

Vrijeme je prolazilo, već se i smračilo, rekoh djeci da požure sa spremanjem jer će uskoro nastati potpuni mrak. Ja se vratih u hotel. Tamo završava utakmica. Izidismo malo na terasu. Tu se dade bolje razgovarati. Slavko pomalo izaziva Marijana. Kasnije Marijan pokušava malo mene izazivati: ima li Boga ili ga nema. Naravno da se ja ne dam, pa mu kažem, da ljudski razum postulira da Bog jest. I upravo to: da Bog jest a ne da on egzistira, jer riječ "egzistirati" pretpostavlja početak postojanja iz nečega. A Bog naprosto jest. Jasno je da diskusija nije bila završena nego je prekinuta. Sutradan veli Marijan da je usnio jedan težak san koji je posljedica našeg sinočnjeg razgovora i da će nam ga, ako hoćemo, poslije ispričati. Naravno da hoćemo, ali sada doručujemo.

Poslije doručka odosmo u Cochem dvadesetak kilometara uzvodno uz Mosel. Čim smo se približili Cochemu uočismo zamak Cochem, a to je pravi "grad na gori" kojega se ne može sakriti. Tamo ćemo ići, ali prije toga razgledamo malo sam grad. Za tu svrhu koristimo "Cochem-expres", jednu kompoziciju od traktora kao lokomotive i tri vagona lake konstrukcije. Žena koja taj svoj posao već "četnaest godina radi", kako sama reče, zadivljujućom preciznošću vozi (pre)uskim ulicama srdnjovjekovnog Cochem. Ta žena je i konduktar i turistički vodič i vozač u jednoj osobi. (U Zagrebu bi za to trebale barem četiri

osobe: jedan bi prodavao karte, drugi bi karte parao, treći bi u mikrofon govorio i objašnjavao spomenike prirode i ljudske djelatnosti a četvrti bi bio vozač. Tako se u Zagrebu stvaraju radna mjesta ali uništava produktivnost).

Kad smo se ukrkali u taj "vlak" i čekali da krene, Marijan je htio ispričati svoj san. Ali upaduh ja i ispričah san jednog Žmanca. Veli Žmanac: "Sanjao sam da sam pilio drva. Da se nisam probudio, bio bih ih i rascijepao". Tom se snu svi glasno nasmijaše, ali Marijan ne htjede više ispričati svoj san jer da su ga naljutili. Ako je uzrok tomu bila moja upadica, onda mi je žao.

Obišavši "vlakom" grad odosmo pješice do zamaka. Gledajući ga sa suprotne strane Mosela doista impozantno djeluje. Iz kupljenog vodiča saznajem da je ovaj zamak imao sasvim drugačiju sudbinu nego zamak Eltz. Ovaj je ustvari bio u vlasništvu Svetog rimskog carstva njemačke nacije pa se zato i zove "Reichsburg Cochem", ali je zato često mijenjao one koji su ga dobivali u leno. Koncem pak 17-og stoljeća u Francusko-njemačkim ratovima i koncem 18-og stoljeća u Napoleonskim ratovima Francuzi ga sistematski razaraju: pravili bi u zidovima velike rupe u koje su stavljali topovski prah i tako rušili u sekundama što su stoljeća gradila. Pred tristo godina je dakle toga bilo i ovdje. U devetnaestom stoljeću vlasnik zamka postaje kraljevina Pruska, od 1868. godine postaje kupnjom za 300 zlatnih maraka privatno vlasništvo (vlasnik se zove Geheime Komerzienrat Jakob Louis Ravené) i tek 1978., dakle pred dvadeset godina, postaje vlasništvo grada Cochem. Sve to i još mnogo toga se može pročitati u brošuri pod naslovom "Die Reichsburg Cochem an der Mosel".

Na ulazu saznajemo da uobičajenog razgledanja zamka pod stručnim vodstvom ili možda sasvim privatno danas nema jer se umjesto toga po zamku i njegovim prostorijama za posjetioce izvodi musical "Die Erben der schönen Margarete" (Nasljednici

lijepa Margarite). Tako imamo na izbor: ili gledati Margaritu i usput vidjeti zamak, ili ne vidjeti ništa. Neki od nas dvanaest se odlučiše za ovo drugo a moje je mišljenje da su pogriješili. Nas pola tuceta kupismo karte za glazbić i tako vidjesmo oboje.

Na početku uđosmo u zamak uz zvuke fanfara. Doista svečano to djeluje. Imao sam osjećaj kao da smo barem ambasadori ako ne i državnici. I dočeka nas u dvorištu djevojka obučena u nošnji iz devetnaestog stoljeća. Ona plače, jeca i jedva kroz plač kaže da ju je do sada svaki put na kolodvoru kočijom dočekaio stric Hugo, ali ovaj put ga nema jer je umro kao i njezina tetka lijepa Margarita, kojoj je ona, kako kažu, slična. Ona sama se zove Margret. Ne zna kako će. I pita, hoće li joj netko ponijeti prtljagu. Kad baš hoće, onda sam joj to ja ponio. Tako zajedno s njom odosmo u mračnu okruglu prostoriju jedne od obrambenih kula, crnih zidova, prepunu paučine i stoljetne prašine. Tu nas dočeka sluga koji joj već oda tajnu da je sa svojim rođakom postala vlasnik zamka, ali se tome

protive drugi i već pletu svoje spletke, kako bi Magred i njezinog rođaka isključili iz nasljedstva. Pri tome ne prezaju ni pred čim, a udovica pokojnog Huga, Franciska, izričito se prijeti i veli da testament ne vrijedi više od papira na kojemu je napisan. Sve to u spovaćoj sobi s krevetom pod baldahinom i goblenom na kojemu piše "... jacta est" što znači "... je bačena", naime kocka!. Ipak se za Margret i njezinog rođaka sve sretno svrši, te oni postadoše sretni supružnici i vlasnici dvorca. Oni još uvijek sretno žive ako u međuvremenu nisu umrli. - Na taj način vidjesmo mnoge prostore zamka, koji, što se tiče graditeljskog umijeća, nimalo ne zaostaju za dvorcem Eltz.

Sve je to iziskivalo dosta vremena. Kad se ponovno spustismo u grad, podne bijaše već poodavno prošlo. Polako se spremismo i krenusmo prema Wiesbadenu. Neki od nas su još imali večernji program: koncert Ive Pogorelića u "Kurhaus-u" u Wiesbadenu.

Edvin Bukulin

Nakon šetnje i razgledavanja - zasluženi odmor

IZ RADA VIJEĆA STRANACA

Izvješće zastupnika Hrvatske liste za čitatelje "Riječi"

Zastupnik: Dragan Matas

Pridruženi član-savjetnik: Goran Falak

. Odbor vijeća stranaca za politička prava i prava izbjeglica

Dragan Matas je izabran za dopredsjednika ovog odbora. Odbor je Vijeću stranaca dosada predložio izglasavanje dva zahtjeva:

1. Vijeće stranaca zahtijeva od Ureda za strance (Ausländeramt) i njihovih namještenika, da u svom postupku prema strancima, naročito izbjeglicama i onima koji traže azil, budu čovječniji i susretljiviji.

Razlog za postavljanje ovakvog zahtjeva bile su žalbe Hrvata na ponašanje službenika ureda za strance. Zahtjev je jednoglasno prihvaćen.

2. Vijeće stranaca zahtijeva od Ureda za strance (Ausländeramt) da pri dodjeli boravišnih dozvola mladim osobama iz Bosne i Hercegovine koje uče zanat postupa obazrivije.

Razlog ovakvom zahtjevu je strogo ograničenje kretanja koje prati dodjelu boravišne dozvole. Kretati se smije samo unutar pokrajine Hessen, pa je već odlazak u Mainz kažnjiv. Za zahtjev su glasovali svi zastupnici osim jednoga koji se suzdržao.

. Skupština grada Wiesbadena (gradski parlament) - Odbor za razumijevanje među narodima (Ausschuß für Bürgerbeteiligung und Völkerverständigung) i Odbor za rad protiv netrpeljivosti prema strancima (Fremdenfeindlichkeit)

Vijeće stranaca je za svog predstavnika u oba

odbora imenovalo Dragana Matasa.

Veliki uspjeh je prihvaćanje zahtjeva Hrvatske mladeži i drugih hrvatskih udruga koje su zahtjev podržale, da mlade osobe - izbjeglice iz Bosne i Hercegovine - koje su u 1996. godini započele učenje zanata mogu tu izobrazbu i dovršiti, što znači odgovarajuće produženje dozvole boravka. Prije prihvaćanja ovog zahtjeva izobrazbu su mogli dovršiti samo mladi koji su ju započeli prije 15. prosinca 1995.

. Sjednica Odbora vijeća stranaca za udruge i novčana sredstva (Vereine / Haushaltsmittel) od 11. svibnja 1998.

- Grad novčano pomaže udruge stranih građana u ukupnom iznosu od 71160 DM

- O dodjeli novčane pomoći odlučuje gore spomenuti odbor

- Do lipnja 1998 novčanu pomoć dobivala je 31 udruga. Njih 8 nije ispunilo uvjete za daljnju pomoć, novih 6 bi trebale početi primati pomoć. Sredstva dakle treba raspodijeliti na 29 udruga što znači da je prosječna pomoć po udruzi 200 DM mjesečno

- Za 8 udruga pomoć se povećava, za 5 pomoć ostaje ista, a za 10 se smanjuje

- Zahvaljujući zalaganju Dragana Matasa, sve hrvatske udruge nastavljaju primati pomoć (HKZ, HMW, HDZ i Klub 1000). Za dvije udruge postignuto je povišenje pomoći, dok je za preostale dvije izbjegnuto obustavljanje pomoći zbog neispunjavanja dijela kriterija. Smanjenje pomoći se ipak nije moglo spriječiti.

- Zaključci odbora predstavljaju uspjeh za

Hrvate, jer ukupno dobivaju prilično visoku pomoć. Preporuka udrugama kojima je pomoć smanjena: bolja suradnja s Vijećem stranaca, jer ono odlučuje o dodjeli pomoći.

Udruge koje primaju pomoć trebaju obratiti pozor na sljedeće:

- Svaka 3 mjeseca treba ispuniti upitnik koji šalje Vijeće stranaca
- Svakih 6 mjeseci treba dostaviti izvješće o uporabi primljene pomoći

- Svake godine se o pomoći ponovno odlučuje (prije svake 2 godine)

- Pomoć se isplaćuje svaka 3 mjeseca (prije svakih pola godine)

Nadam se kako će sve hrvatske udruge svojim uspješnim radom u svemu ispuniti uvjete za dobivanje pomoći, te da će prije spomenuti Odbor vijeća stranaca iduće godine donijeti odluku o povišenju pomoći hrvatskim udrugama.

Dragan Matas

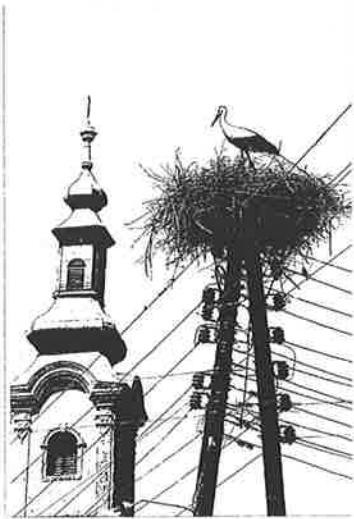
Hrvatska mladež Wiesbaden

**prima stranke svakog četvrtka
od 15.30 do 17.30 sati,**

u vlastitim prostorijama, Walramstr. 16 a / II. kat

Nudi se:

- **Pomoć mladima pri traženju mjesta za nauk**
- **Pomoć izbjeglicama i prognanicima**
- **Obavijesti iz Vijeća stranaca**
- **Upoznavanje i rad s kompjutorom (Word, Excel i sl.)**
- **Obavijesti o kulturnim priredbama**

Vi imate problem....

Na godišnjem odmoru, svatovima ili krstikama ste snimili (višesatni) video film. Ruku na srce, da li ste ikada odgledali cijeli film strpljivo do kraja?

Rodjaci i poznanici izbjegavaju Vasa "premiera" prikazivanja upravo zbog "maratonske" duzine i nedoradjenosti filmova...

Mi imamo rješenje !!!

Iz Vašeg "maratonskog" filma cemo izabrati najljepse scene, te montirati film koji zajedno sa naslovima nece trajati dulje od 30-40 minuta.

Tako priredjen film cete rado pogledati više puta Vi i Vasi poznanici. Takav film možete s ponosom nekome i pokloniti !

Nazovite: Ing. Željko Zigric Tel.: 06192/31766

Snimanje i montaža video-filmova - Fotografija - Digitalna fotografija

Prizevodi

Ako Vam treba bilo koji prizevod s njemačkog na hrvatski ili s hrvatskog na njemački, stojim Vam na raspolaganju.

Tekst mi možete poslati poštom ili ga sami donijeti.

Ako je nešto jako žurno, možete mi tekst poslati i faksom

Kvalitetom i izgledom prizevoda bit cete zadovoljni.

Prevodilački ured:

Edvin Bukulin

Kettelerstr. 8

65439 Flörsheim

☎ 06145/2167

☎ 06145/1501

Stranke primam prema telefonskom dogovoru.

OBAVIJESTI

1. - Koncertna večer - Pavica Gvozdić, glasovir

18. rujna 1998. u 19 sati, Gradska vijećnica (Festsaal), Wiesbaden.
Vrhunska hrvatska pijanistica Pavica Gvozdić izvodi skladbe poznatih svjetskih i hrvatskih skladatelja.

2. - Međunarodni ljetni fest grada Wiesbadena -

20. rujna 1998., od 12 do 21 sat, Schloßplatz, Wiesbaden; štandovi i kulturni program.

3. - Susret Matice hrvatske i njenih ogranaka i kolektivnih članova u Njemačkoj -

17. listopada 1998., od 10 do 17 sati, u prostorijama Hrvatske župe, Holsteinstr. 15, Wiesbaden.

4. - Hrvatski Božić -

12. prosinca 1998. u 19 sati, Maria Hilf - Saal, Keller Str. 37, Wiesbaden.
Velika tradicionalna predbožićna večer Hrvatske kulturne zajednice Wiesbaden.

5. - Folklorna skupina HKZ-a Wiesbaden -

Svaki petak u 19.30 sati, u prostorijama Hrvatske župe, Holsteinstr. 15, Wiesbaden. Od 1. listopada folklorna skupina vježbati će svakog utorka u 19.30 sati.

6. - Kuglanje -

Svake treće subote u mjesecu, u 19 sati, Kuglana katoličke zajednice Maria Hilf, Keller Str. 37, Wiesbaden. (Kuglana je od 25. srpnja do 30. kolovoza zatvorena).

7. - Radni sastanci predsjedništva i članova HKZ-a Wiesbaden -

8. rujna., 6. listopada 3. studenog i 1. prosinca 1998. u 19 sati, Friedrichstr. 24/I, Wiesbaden. Sastanci su otvoreni za sve članove i prijatelje HKZ-a.

**ČESTITAMO HRVATSKOJ
NOGOMETNOJ REPREZENTACIJI
NA OSVOJENOM TREĆEM MJESTU
NA SP U FRANCUSKOJ**

